

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 342/2024-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Vladimírom Šárnikom, advokátom, Rožňavská 2, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresného súdu Bratislava III) v konaní sp. zn. B3-48Er/2009/2016 o návrhu na zastavenie exekúcie takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B3-48Er/2009/2016 o návrhu na zastavenie exekúcie **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. B3-48Er/2009/2016 o návrhu na zastavenie exekúcie konať bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **500 eur**, ktoré **j e** mu Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 27. mája 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom súdu v exekučnom konaní s tým, že súdu bude prikázané konať bez zbytočných prietahov a jemu bude priznané finančné zadost'učinenie 2 000 eur za každý rok konania, čo spolu predstavuje finančné zadost'učinenie 16 000 eur.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 342/2024-10 z 27. júna 2024 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Okresnému súdu Bratislava III ako pôvodne miestne a funkčne príslušnému súdu bola 21. decembra 2016 doručená žiadosť súdnej exekútorke o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie o vymoženie pohľadávky voči sťažovateľovi v sume 1 342,93 eur s príslušenstvom. Exekučným titulom bol rozsudok rozhodcovského súdu vydaný v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní. Okresný súd v máji 2017 poveril súdnu exekútoru vykonaním exekúcie proti sťažovateľovi ako povinnému pre vymoženie pohľadávky oprávneného podnikajúceho v oblasti nebankových pôžičiek. Sťažovateľ podal v júni 2017 proti exekúcii námietky a súčasne podľa § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 požiadal o odklad exekúcie z dôvodu, že exekučný titul napadol žalobou. Okresný súd uznesením z 9. novembra 2017 povolil odklad exekúcie do právoplatného rozhodnutia o žalobe sťažovateľa o zrušenie exekučného titulu. Konanie bolo vedené na okresnom súde pod sp. zn. 17Csr/1/2017. O žalobe sťažovateľa bolo rozhodnuté rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8CoSr/1/2020 z 30. marca 2021, ktorým bol zmenený rozsudok okresného súdu z 25. apríla 2019 tak, že odvolací súd zrušil exekučný titul – rozhodcovský rozsudok. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 28. apríla 2021. Sťažovateľ toho istého dňa podal súdu návrh na zastavenie exekúcie, pretože exekučný titul bol zrušený. Okresnému súdu bolo okrem toho 31. mája 2022 postúpené od súdneho exekútora podanie oprávneného z 30. mája 2022, ktorým sa tiež domáhal zastavenia exekúcie. Od 1. júna 2023 je vecne a mieste príslušným na konanie mestský súd, ktorý uznesením z 12. júla 2024 exekúciu zastavil a oprávnenému uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľovi trovy exekučného konania 162,74 eur.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že exekučný titul bol zrušený pred viac ako tromi rokmi, napriek tomu exekúcia proti nemu nebola do podania ústavnej sťažnosti zastavená. Od podania jeho návrhu na zastavenie exekúcie pritom uplynuli už tri roky a jeden mesiac. Aj napriek zrušeniu exekučného titulu je naďalej proti nemu bezdôvodne vedená exekúcia, pričom zrušením exekučného titulu paradoxne pominul dôvod odkladu exekúcie. Obmedzujúce exekučné úkony postihujúce jeho majetok tak naďalej trvajú.

5. Predmet konania pritom nie je právne či skutkovo zložitý, v prípade rozhodnutia súdu o zastavení exekúcie z dôvodu zrušenia exekučného titulu ide z pohľadu náročnosti fakticky o jednoduché deklaratórne rozhodnutie.

6. Sťažovateľ svojím konaním k priet'ahom nijak neprispel, konanie nemaril a všetky povinnosti si riadne plnil. Podanie žaloby o zrušenie exekučného titulu bezodkladne oznámil súdu, návrh na zastavenie exekúcie podal v deň právoplatnosti rozhodnutia o zrušení exekučného titulu. Sťažovateľ sa nedomáhal odstránenia nečinnosti súdu sťažnosťou na priet'ahy, pretože podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) sťažnosť predsedovi súdu nie je účinným prostriedkom nápravy, ktorý by bol sťažovateľ povinný vyčerpať pred podaním ústavnej sťažnosti.

7. Z dôvodu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní požaduje primerané finančné zadost'učinenie za utrpenú ujmu po 2 000 eur za každý rok trvania napadnutého konania, teda za celkom osem začatých rokov trvania exekúcie primerané finančné zadost'učinenie 16 000 eur.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

8. K ústavnej sťažnosti sa vyjadrila predsedníčka mestského súdu, ktorá nesúhlasí s názorom sťažovateľa o tom, že sťažnosť predsedovi súdu nie je účinným prostriedkom nápravy. Po upozornení účastníkov na konkrétne obdobie nečinnosti súdu sťažnosťou často dôjde k ďalším úkonom vo veci. O tom svedčí aj fakt, že súd uznesením z 12. júla 2024 rozhodol o zastavení exekúcie. Vzniknutá situácia v napadnutom konaní nastala už v predchádzajúcom období a k vyriešeniu nepomohla ani tzv. súdna reforma, na základe ktorej boli existujúce spisy prerozdelené medzi nedostatočný počet sudcov. Tiež poukázala na nedostatočné personálne zabezpečenie mestského súdu, ktoré malo tiež vplyv na vzniknutú situáciu.

9. K veci sa vyjadril aj súdny úradník, ktorý predložil chronológiu úkonov vykonaných v napadnutom konaní. Z nej vyplýva, že po vydaní uznesenia z 9. novembra 2017 o povolení odkladu exekúcie došlo 1. septembra 2018 k odvolaniu súdnej exekútorke poverenej vykonaním exekúcie a k vymenovaniu jej nástupcu Slovenskou komorou exekútorov. Okresný súd zisťoval úpravami zo 4. decembra 2018 a 29. júla 2020 stav konania o žalobe sťažovateľa o zrušenie exekučného titulu. Úradným záznamom z 24. marca 2021 bolo do spisu zaznačené, že toho času sa spis nachádza na krajskom súde. Okresnému súdu bol 28. apríla 2021 doručený návrh sťažovateľa na zastavenie exekúcie a 31. mája 2022 bolo súdu postúpené od súdneho exekútora podanie sťažovateľa z 30. mája 2022, ktorým sa domáhal zastavenia exekúcie. Mestský súd vydal 12. júla 2024 uznesenie, ktorý návrhu sťažovateľa vyhovel a exekúciu zastavil. Uvedené uznesenie ku dňu vyjadrenia ešte nebolo elektronicky podpísané zákonným sudcom.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

12. Namietané konanie je exekučným konaním, ktoré tvorí bežnú a štandardnú agendu rozhodovania všeobecných súdov. Po zrušení exekučného titulu bolo úlohou súdu vydať rozhodnutie o zastavení exekúcie, ktoré vyplýva priamo z ustanovenia Exekučného poriadku. Vec preto nie je po právnej či skutkovej stránke vôbec zložitá.

13. V správaní sťažovateľa neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by vplývali na dĺžku konania. Sťažovateľ riadne oznámil súdu podanie žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku a návrh na zastavenie exekúcie podal v deň právoplatnosti zrušenia rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu. Podaním z 30. mája 2022 adresovaným súdnemu exekútorovi, ktoré bolo následne postúpené okresnému súdu, sa sťažovateľ opätovne domáhal rozhodnutia o zastavení exekúcie. Význam sporu pre sťažovateľa je daný jednak charakterom namietaného konania, ktorého účelom bolo vymożenie peňažnej istiny s príslušenstvom, a teda zásah do jeho majetkových práv. Po tom, keď sa sťažovateľ úspešne domohol zrušenia exekučného titulu v osobitnom konaní, bolo pre neho nepochybne významné, aby súd v namietanom konaní urýchlene rozhodol o zastavení exekúcie, čím by definitívne zanikli všetky obmedzujúce účinky exekúcie voči nemu. Namietané konanie je preto pre sťažovateľa významné.

14. Pokiaľ ide o samotný postup súdu, možno konštatovať, že po začatí konania v decembri 2016 bol postup okresného súdu plynulý, keď po doručení námietok sťažovateľa proti exekúcii v júli 2017 uznesením z 9. novembra 2017 povolil odklad exekúcie do právoplatného rozhodnutia o žalobe sťažovateľa o zrušenie rozhodcovského rozhodnutia. Ďalší postup okresného súdu tak závisel od rozhodnutia o žalobe sťažovateľa, o ktorej bolo právoplatne rozhodnuté 28. apríla 2021, keď odpadla prekážka v postupe súdu. Keďže sa sťažovateľ úspešne žalobou domohol zrušenia rozhodcovského rozsudku, bolo úlohou okresného súdu exekúciu zastaviť, čo priamo vyplýva z ustanovenia § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017. Vo veci už nebolo potrebné vykonávať žiadne dokazovanie či iné úkony, napriek tomu bol súd nečinný a trvalo vyše troch rokov, kým rozhodol a exekúciu zastavil. Viac ako tri roky trvajúcu nečinnosť pri tak jednoduchom až triviálnom rozhodnutí nie je možné akceptovať.

15. K argumentácii mestského súdu, v zmysle ktorej sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti nepodal sťažnosť na prietahy predsedovi súdu, ústavný súd poukazuje na ustálenú judikatúru EŠLP, ktorý opakovane vyslovil názor, že sťažnosť podaná predsedovi súdu nemožno považovať za účinný prostriedok nápravy (pozri napr. rozsudok Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike z 12. 6. 2012, rozsudok Bednár proti Slovenskej republike z 8. 10. 2013 a iné). Uvedený právny názor si pod vplyvom štrasburskej judikatúry osvojil i ústavný súd (I. ÚS 103/2019).

16. Čo sa týka personálnych problémov mestského súdu, treba uviesť, že systémové zlyhania správy súdnictva nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Účelom týchto práv nie je pomenovanie príčin prietáhov alebo dospieť k záveru,

či majú objektívny alebo subjektívny charakter. Dôležité je rozhodnúť, či k týmto priet'ahom v konaní došlo, a odstrániť stav právnej neistoty s'ťažovateľa.

17. Po vyhodnotení všetkých okolností daného prípadu z hľadiska skutkovej a právnej náročnosti veci, správania s'ťažovateľa a postupu súdu poznamenaného tri roky trvajúcou nečinnosťou ústavný súd dospel k záveru, že v postupe mestského súdu došlo k zbytočným priet'ahom v napadnutom konaní, a preto rozhodol, že bolo porušené základné právo s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku).

18. Po podaní ústavnej s'ťažnosti došlo k rozhodnutiu mestského súdu o zastavení exekúcie, toto rozhodnutie v zmysle vyjadrenia mestského súdu k ústavnej s'ťažnosti ešte nebolo elektronicky podpísané zákonnou sudkyňou. Napadnuté konanie ešte nie je právoplatne skončené, preto ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy mestskému súdu uložil príkaz konať v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

19. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, I. ÚS 257/08, IV. ÚS 302/2020). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

20. Ústavný súd zobral do úvahy dĺžku konštatovanej nečinnosti súdu, predmet a charakter posudzovaného konania a jeho zložitosť, ako aj jeho význam pre s'ťažovateľa. Tiež zohľadnil, že v období po podaní návrhu na zastavenie exekúcie z 30. mája 2022 adresovanej súdному exekútorovi až do podania ústavnej s'ťažnosti (27. mája 2024) s'ťažovateľ neurgoval na okresnom súde a po zmene príslušnosti na mestskom súde rozhodnutie o zastavení exekúcie a neinformoval sa o stave konania, čo nesvedčí v prospech záveru o intenzívnom pocíťovaní právnej neistoty s'ťažovateľom vo vzťahu k otázke výšky náhrady jeho trov konania.

21. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považoval priznanie 500 eur pre s'ťažovateľa za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku). Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia ústavný súd návrhu s'ťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku).

VI.

Trovy konania

22. Zistené porušenie ústavných práv s'ťažovateľa odôvodňuje, aby mu mestský súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom. Preto ústavný súd rozhodol o povinnosti mestského súdu nahradiť s'ťažovateľovi v určenej lehote trovy konania na účet jeho právneho zástupcu (bod 4 výroku).

23. Trovy konania pozostávajú z odmeny a ďalších náhrad advokáta v celkovej sume 856,75 eur s DPH, ktoré boli určené podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (odmena podľa § 11 ods. 3 vyhlášky za dva úkony právnej služby po 343,25 eur/úkon, a to prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti; náhrada podľa § 16 ods. 3 vyhlášky 2 x 13,73 eur; DPH podľa § 18 ods. 3 vyhlášky 142,79 eur).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. septembra 2024

Robert Šorl
predseda senátu